

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД
Бр. № 14/К-С. 6/2004
Дата 02.11.2004

ДО

НАЦИОНАЛНА СЛЕДСТВЕНА
СЛУЖБА
Рез. № 11329 Екз. № 1
011104 20.....г.
СОФИЯ

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД

К-64/К-Д-Н-6/2004г НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Да се разглеждат за всички
съдии
02.11.2004г. [Signature]

По КД № 6 / 2004г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение от 12 октомври 2004г. Националната следствена служба (НСЛС) е конституирана като заинтересована страна по КД № 6 / 2004г. относно частта, в която е допуснато за разглеждане по същество искането на главния прокурор за обявяване противоконституционност на разпоредби от Наказателно-процесуалния кодекс (НПК). В искането нормите от различните закони за изменение и допълнение на НПК са групирани в пет групи, както следва:

I) Относно разпита пред съдия (§ §143, 144 ,179 т.1 и т.2 в частта за думите “пред съдия”от ЗИДНПК, ДВ, бр. 70 от 1999 г. ; § 62 и 63 от

ЗИДНПК, ДВ, бр.50 от 2003 г. и § 5 от ЗИДНПК, ДВ, бр. 57 от 2003г) за които се претендира, че противоречат на с чл.117, ал.2, чл.119, ал.1 чл.127 т.1 и чл.128, изр. 2 от Конституцията.

Като споделяме аргументите от искането на главния прокурор за обявяване на тези норми за противоконституционни, считаме че то следва да се уважи и защото:

Разпитът пред съдия предизвиква голям разход на време и средства, а няма смисъл съдия да е “поемно лице” на следовател или обратното. Този разпит винаги *повтаря* вече проведен разпит и е напълно формален. Чрез него настъпва смесване на конституционно установени функции, защото съдът се включва в събирането на доказателства в досъдебната фаза. Институтът издава недоверие към една част от протоколите за следствени действия, които се съставят на досъдебното производство и лишава от смисъл това което прокурори и следователи правят, макар, че съобразно конституцията и те са със същия статут както съдиите.

2. Съдебният и служебен контрол върху прекратяването на наказателното производство § 9 т.2 от ЗИДНПК, ДВ,бр.42 от 2001г.в частта на чл.237, ал.3 изр.1 относно думите “пред съответния първоинстанционен съд” и § 67 от ЗИДНПК, ДВ,бр. 50 от 2003г. в частта на чл.237, ал. 4-7 НПК – дали противоречат на чл.117, ал.2 изр. 2-ро ,чл.119, ал.1, чл.121, ал.1 и чл.127 т.1 от Конституцията.

И в тази си част искането е основателно. Наред с аргументите на главния прокурор това е така защото според чл. 126 от Конституцията и основните начала на НПК – прокурорът е господар на

предварителното производство. Неговият смисъл е в това да се установи дали има или не основание за съдебен процес. В този смисъл прекратяването на досъдебното производство е иманентна функция на прокурора. Според статистиката съществена част (30%) от досъдебните производство установяват липсата на извършено престъпление или невъзможността да бъде доказано обвинение пред съда и са за прекратяване. В момент когато продължителните срокове за разглеждане на наказателните дела се считат за най-голям недостатък на процедурата, тя се забавя с нормите, чиято противоконституционност се претендира.

Като дава указания на прокурора, в противоречие с конституцията съдът се "самосезира" и накърнява независимостта на прокурора.

3. Разглеждане на делото в първоинстанционния съд по искане на обвиняемия по чл.239а НПК - § 69 от ЗИДНПК от 2003г. (ДВ.,бр.50 от 2003г.) – който противоречи на чл.4, чл.6, чл.121,ал.2 чл.122,ал.1 и чл.127 т.1 от Конституцията.

Наред с аргументите от искането на главния прокурор, които напълно споделяме, считаме, че с този институт *с обратна сила* се въвежда право на обвиняемия, което лишава прокурора от възможност да реализира конституционните си правомощия по чл.127, т.1 Особено за сложните дела за престъпления в икономиката, с които се нанасят огромни щети срокът може да се окаже невъзможен и това да доведе до ненаказване на извършители на тежки престъпления.

Нарушен е и принципът за установяване на истината ,съобразно чл.121, ал. 2 от Конституцията и този за равенството и състезателност

на страните в съдебния процес по см. на чл.121, ал.1 от основния закон. Това е така, защото определението на съда с което се оправдава един от съучастниците има действие само по отношение на него, а останалите могат да бъдат осъдени.

Налице е и противоречие между чл. 239а, ал.7 и чл. 409 НПК. Тези норми са взаимно изключващи се и нарушаващи чл. 4, ал.1 и чл.6, ал.2 от Конституцията.

4. Относно противоречието на §§11-17 , §44, §64 , §65 и §66 последните два в частта относно думите “справка за гражданския иск” от ЗИДНПК, ДВ,бр. 50 от 2003г с чл.121, ал.2 и чл.122, ал.1 от Конституцията.

Тази група разпоредби лишават гражданския ищец и ответник от участие в досъдебната фаза което нарушава чл.121, ал.2 и чл.122, ал.1 от Конституцията. Тук също аргументите на главния прокурор не могат да бъдат оспорени.

5. Има ли противоречие - на § 228 от ЗИДНПК, ДВ ,бр.70 от 1999г .в частта на чл.410, ал.1 НПК и §52 т.2; §53, §57, §115 т.2 и т.4 и §116 в частта на чл.410а, ал.1 НПК относно думите”Когато не е упражнил правомощията си по чл.409, ал.5” от ЗИДНПК, ДВ ,бр. 50 от 2003г. - с чл.127 т.1 от Конституцията?

Според нас тук става дума за норми, изменящи НПК относно промени в правомощията на прокуратурата в три насоки:

А. Фикциите по чл.191, чл.410 и 410а, ал.1 вр.чл. 409 НПК- за образувано предварителното производство, започнало полицейското производство и наказателно преследване срещу уличения.

Б. Новата редакция на чл.176 от НПК - заличаването на "изисква", преди "проучва и проверява всички материали по следственото дело" и отпадането на правомощието на прокурора за разпределяне на следствените дела по чл.176 т.5. НПК.

В. Възможността следовател да възрази пред по-горния прокурор постановленията за образуване на предварително производство и преобразуване на полицейско дознание в следствие.

За тях се претендира противоречие с разпоредбата на чл.127 т.1 от Конституцията.

Според нас искането в първата от тези три насоки е основателно, но може да се оспори в частта относно чл.176 т.5 и 178 ,ал.2 НПК. Тези разпоредби НЕ накърняват функциите на прокурора по чл.127, т.1 от конституцията.

Действащата редакция на чл.176 НПК напълно кореспондира на ролята на прокурора като господар на досъдебното производство. Отпадането на глагола "изисква" няма значение защото той се подразбира с оглед правомощието " да проучва и проверява всички материали по делото". И в момента съобразно чл.176 , ал.2 т. 5 НПК прокурорът може да отстранява следователя, ако (той) е допуснал нарушение на закона или не може да осигури правилното провеждане на разследването. Отпадането на правомощието прокурорът да "определя"следователя, вместо органите по чл. 194а НПК, според нас не противоречи на конституционните функции на прокурорите. По-

скоро това правомощие е административно, а следствените органи имат своя структура.

Не споделяме и искането на главния прокурор в частта му по отношение на правото на следователя да обжалва постановленията на прокурора по чл. 178, ал.2 от НПК. Това право не противоречи на чл.127 т.1 от Конституцията, нито на ролята на прокурора като господар на досъдебното производство. В НПК (чл.181) има общовалиден принцип за обжалване на постановленията на следователя и прокурора. Това, че следователят, може да обжалва (както и всеки гражданин участник в процеса) постановлението на прокурора пред по-горния прокурор според нас не е накърняване на конституционно установените функции на прокурора.

С оглед изложеното изразяваме становище в подкрепа искането на главния прокурор на Република България , в частта му за която е допуснато за разглеждане по същество от Конституционния съд по КД № 6 / 2004 г. с изключение на разпоредбите относно промените в чл.176 и чл 178 от НПК.


* (АНГЕЛ АЛЕКСАНДРОВ)